

ЛІНГВОСОЦІАЛЬНА ПРИРОДА ПРІЗВИСЬК В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Єгорова О. І., доцент кафедри германської філології
Коваль Т. Ю., магістр, гр. ПРМ-71
(Сумський державний університет)

Прізвиська або нікнейми (від. англ. *nickname*) – це адитивні (вторинні) іменування людини, що виникають і функціонують лише в соціумі. Саме тому соціальна оцінка прізвиськ та їх наповненість соціальною інформацією не беруться під сумнів. У наш час прізвиська виявляють тенденцію до особливо активного використання через потребу репрезентувати чи маркувати приналежність індивідуумів до певних існуючих соціальних груп. Визначаючи соціальне, майнове, рольове та професійне становище іменованих на своєрідній «ієрархічній драбині», прізвиська стають експікаторами громадської думки про окрему людину та певним маніпулятивним інструментом (як-от в руках політиків).

У суспільній комунікації вторинні іменування виконують соціально-вирізняльну функцію, яка сприяє накопиченню і реалізації в дискурсі соціально різнопланової інформації. Природно, що у різних прізвиськах соціальна інформація акумульована у різному обсязі, але тією чи іншою мірою присутня скрізь [1, с. 22], оскільки прізвиська – це індивідуальні іменування денотатів, що функціонують у певному соціальному середовищі.

Нікнейми є унікальним явищем у домені власних імен та результатом креативної діяльності. Дуже часто прізвиська виникають спонтанно, мотивуються якоюсь типовою рисою самого іменованого або події за участі іменованого і використовуються в різних сферах комунікації, передусім у політичному дискурсі. Так, особливо під час політичної агітації на сторінках періодики помітно активізується мовотворчість, пов'язана з появою та поширенням сленгової лексики в публіцистичному стилі [2, с. 59]. Тому прізвиська даються політикам, відомим державним та громадським діячам і часто «працюють» на створення їх іміджу.

Під «політичним ономастиком» розуміють ієрархізовану сукупність імен різних ономастичних розрядів, які функціонують у текстах про політику та політикум [3]. Ці ономастичні одиниці вирізняються певною системою стосунків у кожному з розрядів та властивістю впливати на реципієнта на когнітивному, афективному й сугестивному рівнях.

Неофіційні імена політиків та громадських діячів з'являються на шпальтах газет, на екранах телевізорів і на сторінках веб-видань. Політика є сферою конкуренції, у якій прізвиська підсвідомо впливають на формування оцінки, оскільки дають можливість швидко створити позитивний або негативний образ, адже через використання прізвиськ комунікант виражає власне ставлення до об'єкту іменування. Наприклад, *No Drama Obama* («Обама-без-драми») – одне із прізвиськ 44-го президента США Барака Обами, що об'єктивує його спокійну манеру поведінки, уміння вести завжди бездоганні, ретельно підготовлені та стримані промови та намагання уникати конфліктів. А от його наступник Дональд Трамп, що вважається

найскандальнішим президентом країни, через манеру ображати опонентів отримав «ярлик» *Trumpletoes* (результат блендингу одиниць *trample* – топтати і *tread on one's toes* – зачіпати почуття, наступати на хвору мозоль), який, безсумнівно, характеризує його особистість не найкращим чином.

Політичні нікнейми мають динамічний характер: їм властива як швидка поява і розповсюдження серед зацікавлених груп людей, так і досить швидке зникнення зі сфери активного вживання.

У рамках сучасних геополітичних процесів глобалізаційного характеру помітне значне зростання інтересу та впливу громади на прийняття політичних рішень. Усе більше громадян цікавляться політичною ситуацією та беруть активну участь у житті своєї країни, тобто стають політично свідомими. Цим, на нашу думку, пояснюється зростання кількості «народних» іменувань громадських та політичних діячів. Зокрема 1-й президент США Джордж Вашингтон мав лише декілька прізвиськ (*The American Cincinnatus, The American Fabius, The Father of His Country*), а от Барак Обама – 44-й президент США – за свій подвійний термін отримав більше 300 відомих широкому загалу прізвиськ. Дональд Трамп натомість, ставши президентом відносно нещодавно, вже має 400 нікнеймів, що можна пояснити підвищеною увагою до його особистості саме через сварливу вдачу та зухвалу поведінку на політичній арені. За свою декількавікову історію кожне наступне покоління демонструє все більш активну громадянську позицію. Пропорційно до цих тенденцій активізуються номінативні процеси в суспільно-політичному дискурсі і відповідно відбиваються у публіцистичному та медійному дискурсах.

Вторинні іменування, які використовуються в публіцистичних текстах та в ЗМІ, – це різні репрезентації онімів та апелятивів, аббревіатур та скорочень. Такі прізвиська, подібно до інших нестандартних слів, мають ефект новизни, привертають до себе увагу, а також «згущують смисли», тобто виконують номінативну, експресивну та оцінну функції. Крім того, вони є лексичними одиницями з особливою прагматикою, яка закладається саме на момент їх формування.

1. Денисова Т. Т. Прозвища как вид антропонимов и их функционирование в современной речевой коммуникации (на материале прозвищ Шумяцкого и Ершицкого районов Смоленской области) : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Т. Т. Денисова. – Смоленск, 2007. – 25 с.

2. Дацько О. О. Сленгова лексика у передвиборних програмах та політичній періодиці 2007 року / О. О. Дацько // Література та культура Полісся. – 2008. – №44 – С. 59–65.

3. Саплін Ю. Ю. Соціолінгвістичні функції українських неофіційних політичних номінацій [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Саплін // Стиль і текст : науковий збірник Інституту журналістики КНУ ім. Т. Г. Шевченка. – 2007. – №8. – Режим доступу до ресурсу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2137>.

Єгорова, О.І. Лінгвосоціальна природа прізвиськ у політичному дискурсі [Текст] / О.І. Єгорова, Т.Ю. Коваль // Нові виміри духовності на початку ХХІ століття: матеріали VI Міжнародної наукової on-line конференції (24–25 травня 2018 року) / під ред. проф. І.П. Мозгового. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. – С. 38–39.